

ЗӨВШӨӨРЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор баталсан “АЛСЫН ХАРАА-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын хүрээнд 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны 2.2.30-д “Эрүүл мэндийн чиглэлээр сургалт эрхэлж байгаа байгууллагад олгох тусгай зөвшөөрөл, магадлан итгэмжлэлд тавигдах шаардлагыг шинэчилж, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгоно.” гэж, 3.5.11-д “Биеийн тамир, спортын хөтөлбөрөөр сургалт эрхэлж байгаа байгууллагад олгох тусгай зөвшөөрөл, магадлан итгэмжлэлд тавигдах шаардлагыг шинэчилж, чиг үүргийг нь хараат бус, мэргэжлийн байгууллагад шилжүүлнэ.” гэж, 5.3.11-д “Төрийн байгууллагаас авдаг тодорхойлолт, зөвшөөрөл, лавлагаа, дүгнэлтийг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлж, хөдөлгөөнт холбооны технологийг ашиглан төрийн үйлчилгээний нэгдсэн порталаас үйлчилгээ авах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.” гэж, 6.2.18-д “Байгаль орчны мэдээллийн нэгдсэн сан, байгалийн нөөц ашиглалтын бүртгэл, кадастрыг технологийн хөгжлийг ашиглан боловсронгуй болгож баяжуулах, байгаль орчны цахим зөвшөөрлийн системийг нэвтрүүлж мэдээллийн шуурхай байдал, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.” гэж тус тус заасан.

Мөн Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 3.2.2-т заасан “БИЗНЕС, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТААТАЙ ОРЧИН” зорилтын 3.2.2.3-т “Шинэ аж ахуйн нэгжүүдийн зах зээлд нэвтрэхэд тулгардаг саад хоригийг арилгаж, гарааны компаниудын бизнесийг дэмжих экосистемийг бүрдүүлэх, зах зээлийн чөлөөт өрсөлдөөнийг дэмжих, монополын эсрэг арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.” гэж, 3.2.2.4-т “Төрийн байгууллагуудаас зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулж, зөвшөөрлийн нэгдсэн платформыг эхлүүлнэ.” гэж, 4.2.2-т заасан “ДЭВШИЛТЭТ ТЕХНОЛОГИД СУУРИЛСАН ЦАХИМ ЗАСАГЛАЛ” зорилтын 4.2.2.5-д “Төлөвлөлт, хэрэгжилт, хяналт, зөвшөөрлийн тогтолцоог шинэчилж, бүрэн цахимжуулан төрийн захиргааны үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх, төрийн албан хаагчдыг тогтмол чадавхжуулна.” гэж тус тус заасан.

Дэлхийн өв уламжлалын сангаас “Эдийн засгийн эрх чөлөөт байдлын индекс”-ийг засаглалын үр ашиг, Засгийн газрын оролцоо, зохицуулалтын үр ашигтай байдал, нээлттэй зах зээл гэсэн нийт 4 бүлэг 12 шалгуур үзүүлэлт ашиглан тооцдог бөгөөд Монгол Улс 2024 онд нийт дүнгээрээ 176 улсаас 60.6 оноотойгоор 76 дугаар байранд эрэмбэлэгдсэн ба V децилд байна.

Бүлэг	Шалгуур үзүүлэлт/дэд хүчин зүйлс	Оноо	Онооны ангилал	Байр
Засаглалын үр ашиг	Өмчийн эрх	48.8	муу	92/176
	Шүүхийн үр ашиг	34.8	бага	71/176
	Төрийн зарчимт байдал	55.0	муу	117/176
Засгийн газрын хэмжээ	Татварын дарамт	84.0	бүрэн	59/176
	Засгийн газрын зарлага	62.0	дунд	113/176
	Төсвийн сахилга бат	64.3	дунд	83/176
Зохицуулалтын ашигтай байдал	Бизнесийн эрх чөлөө	68.0	дунд	79/176
	Хөдөлмөрлөх эрх чөлөө	67.5	дунд	24/176
	Мөнгөний эрх чөлөө	67.9	дунд	117/176
Нээлттэй зах зээл	Худалдааны эрх чөлөө	74.4	сайн	72/176
	Хөрөнгө оруулагчдад ээлтэй байдал	50	бага	119/176
	Санхүүгийн зах зээлийн нээлттэй байдал	50	бага	96/176

Дээрх индексийн дэд хүчин зүйлсийг шалгуур үзүүлэлт болгон үнэлэхдээ дараах агуулгын хүрээнд хянадаг байна. Үүнд:

1.Өмчийн эрх - *Хувь хүмүүс өмч эзэмших эрх чөлөө, эрсдэл, оюуны өмчийн хамгаалалт, газар эзэмших эрсдэл*

2.Шүүхийн үр ашиг - *Иргэдийг хэр сайн хамгаалагдаж байгааг харуулна.*

3.Төрийн ёс зүй – *Төрийн албаны авлига авах байдлыг үнэлдэг.*

4.Татварын дарамт- *Хувь хүмүүс болон аж ахуйн нэгжүүдэд татвар хэр их дарамт учруулж байгааг харуулна.*

5.Засгийн газрын зарлага – *Төсвийн алдагдал, хэт их зардал нь төсөвт хэр их дарамт учруулж байгааг харуулна.*

6.Төсвийн сахилга бат – *Засгийн газрын буруу менежментийг харуулна.*

7.Бизнесийн эрх чөлөө – *Бизнесийн үр ашигтай үйл ажиллагааг хэр зэрэг хязгаарлаж байгааг харуулна.*

8.Хөдөлмөр эрхлэх эрх чөлөөт байдал – *Хөдөлмөр эрхлэх боломжийн эрх чөлөөг харуулна.*

9.Мөнгөний бодлогын чөлөөт байдал – *Мөнгөний бодлогын үр дүнтэй байдал болон дотоодын инфляцын байдлыг дүгнэн үнэлдэг.*

10.Чөлөөт худалдаа - *Экспорт, импортод нөлөөлж буй тарифын болон тарифын бус саад бэрхшээлийг харуулна.*

11.Хөрөнгө оруулагчдад ээлтэй байдал – *Хөрөнгө оруулалтын эрсдэл, хөрөнгө оруулалтын урсгалд хэр их хязгаарлалт байгааг харуулна.*

12.Санхүүгийн зах зээлийн нээлттэй байдал - *Банкны үйл ажиллагааны үр*

ашигийг харуулна.

Шалгуур үзүүлэлтүүдийн онооны ангиллаар өмчийн эрх 92/176 муу, төрийн зарчимт байдал 117/176 муу, бизнесийн эрх чөлөө 79/176 дунд, хөрөнгө оруулагчдад ээлтэй байдал 119/176 бага гэж үнэлэгдсэн байна. Эндээс харахад иргэн, хуулийн этгээдийн аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх эрхийг баталгаажуулах, авлигаас авах эрсдэлийг бууруулах, бизнесийн үр ашигтай үйл ажиллагааны хязгаарлалтыг арилгах, гадаадын болон дотоодын хөрөнгө оруулалтын эрсдэлийг бууруулах шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Монгол Улсын Их Хурлын Байнгын хорооны 2024 оны 12 дугаар сарын 24-ний өдрийн “Хуулийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх, холбогдох арга хэмжээ авах талаар Монгол Улсын Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай” 07 дугаар тогтоолоор Зөвшөөрлийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх, тулгарч буй асуудлыг шийдвэрлэх хүрээнд Зөвшөөрлийн тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээнд үндэслэн зөвшөөрөлгүй эрхлэх үйл ажиллагааг бүртгэл, эрх олголт, дүгнэлт зэрэг баримт бичгээр зөвшөөрөлжүүлсэн, эсхүл нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээний актад бүртгэлгүй захиргааны актаар зөвшөөрөл олгож буй асуудлын хуулийн хариуцлагыг чангатгах, хуулийн нэр томъёо, эрх зүйн зохицуулалтыг оновчтой тодорхойлох, Зөвшөөрлийн тухай хууль, салбарын хууль тогтоомжийг нийцүүлэх, уялдааг хангах, хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, холбогдох хуулийн төслийг боловсруулахыг Монгол Улсын Засгийн газарт чиглэл болгосон.

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.1 дэх хэсэгт “Хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийсний үндсэн дээр тухайн хуульд нэмэлт оруулах, хуулийн зарим зүйл, заалтыг өөрчлөн найруулах, эсхүл тодорхой зүйл, заалтыг хүчингүй болсонд тооцох асуудлаар хуульд өөрчлөлт оруулах хуулийн төсөл боловсруулна.” гэж заасны дагуу Зөвшөөрлийн тухай хуульд заасан зөвшөөрөлтэй холбогдох зохицуулалтын хэрэгжилтийн үр дагаварт хийсэн үнэлгээний тайлангаар тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангиллыг дахин тодорхойлох, нэр томъёог жигдлэн хуульчлах, тодорхой төрлийн тусгай зөвшөөрөл олгох процессын журмыг салбарын хуулиудад тусгаж оруулах, тусгай зөвшөөрлүүдийг бүрэн цахимжуулах дүгнэлт, зөвлөмжийг салбар тус бүрээр нэг бүрчлэн тусгасан байна:

Зөвшөөрлийн тухай хуульд заасан 14 салбарт олгож буй тусгай зөвшөөрлүүдэд хийсэн нийтлэг дүгнэлт, зөвлөмж

1	Байгаль орчны чиглэл	<p>Байгаль орчны чиглэлийн нийт 31 төрлийн тусгай зөвшөөрлийг Зөвшөөрлийн тухай хуульд зааж өгсөн. Тэдгээрийг нэг бүрчлэн шалгахад, 12 тусгай зөвшөөрлийг нарийвчилсан хуулиар, 3 зөвшөөрлийг хууль болон журмаар, 10 зөвшөөрлийг журмаар, харин 6 төрлийн зөвшөөрлийн процессын зохицуулалт нь тодорхойгүй (бүрдүүлэх бичиг баримт, олгох процесс) байдалтай байна. Мөн 31 зөвшөөрлөөс 18 төрлийн тусгай зөвшөөрлийг л цахимаар авах боломжтой байна:</p> <p>Байгаль орчны чиглэлийн тусгай зөвшөөрлүүдийг бусад тусгай зөвшөөрлүүдтэй харьцуулахад салбар бүрийг хамарсан процессын зохицуулалт байхгүйн улмаас энэ чиглэлийн тусгай зөвшөөрлийг олгох процессын ажиллагаанд тодорхойгүй бөгөөд хүндрэлтэй асуудлууд бий болж байна. Өөрөөр хэлбэл байгаль орчны чиглэлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй холбоотой хуулийн зохицуулалт дутмаг байгаа тул эрх бүхий захиргааны байгууллагаас тодорхойгүй нөхцөл байдлыг тодорхой болгохын тулд журмын дагуу зохицуулахаас өөр аргагүй байна. Тодруулбал, “ховор ургамлыг эм үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглах” тусгай зөвшөөрлийн хувьд процессын ажиллагааг зохицуулах журам батлагдсан эсэх нь тодорхойгүй байх боловч практикт цахим хэлбэрээр тусгай зөвшөөрөл олгогдож буй нөхцөл байдалтай байна. Үүнээс үзэхэд дээрх тусгай зөвшөөрлийг олгохтой холбоотой харилцааг зохицуулах журам батлах зайлшгүй шаардлагатай байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангилал тус бүрийн процесс, журмыг салбарын нарийвчилсан хуульд хуульчлах; ❖ Процесс нь тодорхойгүй тусгай зөвшөөрлүүдийг процессжуулах, журамлах, хуульд тусгаж өгөх; ❖ Тусгай зөвшөөрлүүдийг бүрэн цахимжуулах.
2	Банк, банкнаас бусад санхүүгийн үйлчилгээний чиглэл	<p>Банк, банкнаас бусад санхүүгийн үйлчилгээний чиглэлийн тусгай зөвшөөрлүүдийн ихэнх зөвшөөрөл олгох процесс, шаардлага зэрэг нь хууль болон холбогдох салбарын нарийвчилсан хууль тогтоомж болон журмаар давхар зохицуулагдаж байна. Тодруулбал, нийт 38 тусгай</p>

		<p>зөвшөөрлийн 21 төрлийн тусгай зөвшөөрөл авах процессыг хууль болон журмаар давхар зохицуулж байгаа бол 12 төрлийн тусгай зөвшөөрлийг зөвхөн журмаар, 5 тусгай зөвшөөрлийг огт хуулиар зохицуулаагүй байна.</p> <p>Эдийн засгийн тогтвортой байдалтай холбоотой чухал салбар учраас мөнгө угаахтай тэмцэх зэрэг олон төрлийн хяналт, шалгалтын хүрээнд бусад салбартай харьцуулахад журмаар харьцангуй нарийн зохицуулалтуудыг хийсэн салбар билээ.</p> <p>Цахимжуулалтын хувьд Төв банкнаас олгож буй зөвшөөрлүүд нь цахимаар шийдвэрлэх боломжгүй гэх хариуг өгсөн. Харин Санхүүгийн зохицуулах хорооноос Банк бус санхүүгийн үйлчилгээний чиглэлтэй холбоотой тусгай зөвшөөрлүүдийн хүсэлтийг цахим систем буй 2 цонхоор дамжуулан авч байна. Тодруулбал ББСБ байгуулах зөвшөөрлийг нэг цонхоор, түүнээс бусад бүх зөвшөөрлийг нэг цонхоор хүлээн авч байна. Гэвч тус байгууллагаас олгож байгаа тусгай зөвшөөрлүүд нь бүгд хоорондоо ялгаатай байхад ББСБ байгуулах болон бусад гэж ангилж хүсэлтийг хүлээн авч байгаа нь хэт ерөнхийлсөн шинжтэй байна. Жишээ нь: банк бус санхүүгийн байгууллагын нэмэлт тусгай зөвшөөрөл авах тухай өргөдөл гаргах хэсэг байх боловч аль тусгай зөвшөөрлийг нэмэлтээр гэж үзэж ямар журам, зүйл заалтад үндэслэн олгож байгаа нь тодорхой бус байна.</p> <p>Цахимжилтын хувьд, 38 тусгай зөвшөөрлөөс 24 тусгай зөвшөөрлийг авах үйлчилгээг цахимаар авах боломжтой буюу хангалттай биш гэж дүгнэхээр байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангиллыг дахин тодорхойлж салгаж хуульчлах; ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангилал тус бүрийн процесс, журмыг салбарын нарийвчилсан хуульд хуульчлах; ❖ Тусгай зөвшөөрлүүдийг бүрэн цахимжуулах.
3	Барилга, хот байгуулалт, нийтийн аж ахуйн чиглэл	<p>Барилга, хот байгуулалт, нийтийн аж ахуйн чиглэлийн нийт 22 зөвшөөрлийг хуульд заасан ба тухайн зөвшөөрөл нэг бүрийг олгох процесс нь бүгд журмаар зохицуулагдаж байна. Нийт 22 зөвшөөрлөөс 21 зөвшөөрлийг цахимаар мэдүүлж байна.</p> <p>Энэ салбарын 22 тусгай зөвшөөрөл олгох процессыг бүгдийг журмаар зохицуулж байгаа нь Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 1.5.17 заасан хэм хэмжээ тогтоосон актаар зохицуулахгүй гэж заасантай зөрчилдөж байх бөгөөд салбарын хуулиудад нь хуульчилж өгөх шаардлагатай.</p>

		<p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангилал тус бүрийн процесс, журмыг салбарын нарийвчилсан хуульд хуульчлах; ❖ Тусгай зөвшөөрлүүдийг бүрэн цахимжуулах.
5	Зам, тээврийн чиглэл	<p>Зөвшөөрлийн тухай хуулиар Зам, тээврийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахад 12 төрлийн тусгай зөвшөөрлийг хуульчилж өгчээ. Гэхдээ эдгээр тусгай зөвшөөрөл нь дотроо задарч өөр олон тусгай зөвшөөрөл болж байна. Тухайлбал, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1.5.2-т “Авто зам, замын байгууламжийн техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл боловсруулах, барих, арчлах, засварлах, техник, технологийн хяналт тавих зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх” гэсэн нэг заалт нь дотроо 15 төрлийн тусгай зөвшөөрөл болон задарч байна.</p> <p>Энэ салбарын 12 тусгай зөвшөөрлийн бүрдүүлэх бичиг баримт, шаардлага, тусгай зөвшөөрөл олгох процессыг журмаар зохицуулж байна. Мөн эдгээр төрлийн тусгай зөвшөөрлийн 11-г уламжлалт байдлаар цаасаар бүрдүүлж байгаа бол 1 тусгай зөвшөөрөл нь цахим хэлбэрт шилжсэн байна.</p> <p>Түүнчлэн, Зөвшөөрлийн тухай хууль болон салбарын хуулиар томъёологдсон зөвшөөрлийн нэр томъёо зөрөх тохиолдол мөн байна. Тухайлбал, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1.5.4 болон Төмөр замын тээврийн тухай хуулийн 14.1.3 байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангиллыг дахин тодорхойлж салгаж хуульчлах; ❖ Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлийг олгох процессын журмыг салбарын хуулиудад нь тусгаж оруулах; ❖ Тусгай зөвшөөрлийг бүрэн цахимжуулах; ❖ Нэр томъёог жигдлэх
6	Санхүү, эдийн засаг, гааль, хөрөнгө оруулалтын чиглэл	<p>Энэ төрлийн үйл ажиллагааг эрхлэхэд нийт 12 тусгай зөвшөөрлийг хуульд жагсааж өгчээ. Үүнээс тусгай зөвшөөрлийн процессыг салбарын хуулиараа зохицуулж өгсөн 3, журмаар зохицуулж байгаа 8, хууль болон журмаар зохицуулаагүй 1 тусгай зөвшөөрөл байна. Нийт 10 тусгай зөвшөөрөл цахимжсан бол 2 тусгай зөвшөөрөл цахимжаагүй байна.</p> <p>Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1.6.5-т “эд мөнгөний хожворт сугалаа гаргах” гэсэн тусгай зөвшөөрөл байх бөгөөд мөн</p>

		<p>зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1.11.4-т “төлбөрт таавар, бооцоот тоглоомын үйл ажиллагаа эрхлэх” гэсэн тусгай зөвшөөрөл байх бөгөөд эдгээр тусгай зөвшөөрлийн давхардал хийдлийг арилгах, хэрэгцээ шаардлагыг дахин доторхойлох хэрэгтэй байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1.6.5 болон 8.1.11.4-ийн давхардлыг арилгах, хэрэгцээ шаардлагад үнэлгээ хийх; ❖ Тусгай зөвшөөрлийг бүрэн цахимжуулах;
7	Соёл, боловсролын чиглэл	<p>Соёл, боловсролын чиглэлийн нийт 12 тусгай зөвшөөрлийг хуульд жагсааж өгсөн байна. Үүнээс тусгай зөвшөөрлийн процессыг хуулиар зохицуулж өгсөн 7, журмаар зохицуулсан 3, хууль болон журмаар тусгай зөвшөөрөл олгох процессыг зохицуулж өгөөгүй 2 (Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 7.7, 7.9) тусгай зөвшөөрөл байна. Нийт 9 тусгай зөвшөөрөл цахимжсан бол 3 тусгай зөвшөөрөл цахимжаагүй байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлийг олгох процессын журмыг салбарын хуулиудад нь тусгаж оруулах; ❖ Тусгай зөвшөөрлийг бүрэн цахимжуулах; ❖ 8.1.7.7 болон 8.1.7.9-т заасан тусгай зөвшөөрлийг процессыг хуульд тусгаж өгөх, аль эсвэл энэ төрлийн тусгай зөвшөөрөл байх шаардлагатай эсэхэд хяналт шинжилгээ хийх.
8	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрлэлийн чиглэл	<p>Уг чиглэлийн тусгай зөвшөөрлүүдээс одоогийн байдлаар 24 төрлийн тусгай зөвшөөрөл салбарын нарийвчилсан хуулиар зохицуулагдаж байгаа бөгөөд 1 тусгай зөвшөөрөл хууль болон журмаар давхар зохицуулагдаж байгаа болно.</p> <p>Харин зарим тусгай зөвшөөрлийн хувьд эрх зүйн орчин огтоос бүрэлдэн тогтоогүй байна. Тухайлбал, 8.1.8.11-д заасан “төмөрлөг боловсруулах, машины үйлдвэрлэл эрхлэх”, 8.1.8.12-т заасан “үнэт металл, эрдэнийн чулуугаар эдлэл хийх, үйлдвэрлэл эрхлэх” зэрэг тусгай зөвшөөрлүүдийг олгох шаардлага, нөхцөл, цаашлаад цуцлах, сунгах, түдгэлзүүлэх гэх мэт процессыг нь эрх зүйн орчин бүхэлдээ байхгүй байгаа юм. Уг чиглэлийн тусгай зөвшөөрлүүдийн хувьд дээрх 2 тусгай зөвшөөрлөөс гадна 8.1-ийн 8.1, 8.13, 8.28-д заасан тусгай зөвшөөрлүүд ч мөн адил хууль болоод журмаар зохицуулагдаагүй байгаа юм. Харин бусад 25 төрлийн тусгай зөвшөөрлийн хувьд нарийвчилсан хуулиудаар зохицуулагдсан харьцангуй эрх зүйн орчин нь бүрэн тогтсон байгаа юм.</p>

		<p>Тиймээс энэ чиглэлийн хувьд 8.1-ийн 8.1, 8.11, 8.12, 8.13, 8.28-д заасан тусгай зөвшөөрлүүдтэй холбогдох харилцаа, шаардлагын эрх зүйн орчинг бүрдүүлэн бий болгох шаардлагатай байна.</p> <p>Мөн цахимжилтын хувийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай байгаа бөгөөд одоогийн байдлаар нийт 30 тусгай зөвшөөрлийн бараг дөнгөж тал хувь нь буюу 16 тусгай зөвшөөрлийн үйлчилгээг л цахимаар авах боломжтой байгаа юм.</p>
9	Харилцаа холбоо, мэдээлэл технологийн чиглэл	<p>Уг чиглэлийн 15 тусгай зөвшөөрлүүдийн 12 нь хуулиар зохицуулагдаж, 3 нь хууль болон журмаар давхар байдлаар зохицуулагдаж байна. Харин цахимжилтын хувьд бусад салбартай харьцуулахад харьцангуй цахижилт сайн явагдсан буюу 14 төрлийн тусгай зөвшөөрлийн үйлчилгээг цахимаар авах боломжтой байна.</p> <p>Салбарын хуулиудад бүхий л зөвшөөрөл олгох шаардлага, процессын журмыг хуульчлан зохицуулсан байна. Хэдий тийм боловч дээрх салбарын хуулиуд дээр өөр өөр төрлийн тусгай зөвшөөрлүүд дээр нийтлэг нэг баримт бичгүүд шаардаж буй нь ажиглагдаж байна. Үүнийг зөвшөөрөл бүрт нь тусгайлан олон давхар чирэгдэлгүй байдлаар сайжруулах хэрэгтэй.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангиллыг дахин тодорхойлж салгаж хуульчлах; ❖ Тусгай зөвшөөрлийн зарим төрлүүдийн хууль эрх зүйн орчинг бий болгох, сайжруулах ❖ Тусгай зөвшөөрлүүдийг бүрэн цахимжуулах
10	Хөдөлмөр эрхлэлтийн үйл ажиллагааны чиглэл	<p>Хөдөлмөр эрхлэлтийн чиглэлээр Зөвшөөрлийн тухай хуульд 1 тусгай зөвшөөрөл олгохоор хуульчилжээ. Гэхдээ, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 10.1-т заасан зөвшөөрөл нь “Монгол Улсын иргэнийг гадаадад хөдөлмөр эрхлэхэд зуучлах үйлчилгээ эрхлэх” тусгай зөвшөөрөл үү, аль эсвэл “Монгол Улсын иргэнийг дадлагажихад зуучлах үйлчилгээ эрхлэх” тусгай зөвшөөрөл эсэх нь хуульд тодорхойгүй тусгагджээ. Өөрөөр хэлбэл Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 10.1-т хоёр төрлийн тусгай зөвшөөрлийг хуульчилж өгсөн үү, аль эсвэл нэг л тусгай зөвшөөрөл үү гэдэг нь тодохойгүй байна. Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлийг цахимаар мэдүүлэх систем хөгжөөгүй байна.</p> <p>Харьцангуй сүүлд батлагдсан хууль болохоор тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид тавигдах шаардлага, зөвшөөрлийг олгох, хүчингүй болгох, түдгэлзүүлэх процессын журмыг хуульд өөрт нь суулгаж өгсөн байна.</p> <p>Түүнчлэн, хэрэв энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлийн “Монгол Улсын Иргэний дадлагажихад зуучлах” үйл ажиллагааг тусдаа</p>

		<p>тусгай зөвшөөрөл гэж үзвэл, энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлийг холбогдох яам бодит байдал дээр олгохгүй байгаа зөрчил байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангиллыг дахин тодорхойлж, салгаж хуульчлах; ❖ Тусгай зөвшөөрлийг бүрэн цахимжуулах; ❖ Дадлагажихад зуучлах тусгай зөвшөөрлийг олгох.
11	Хууль зүйн болон нийтлэг бусад асуудлаар	<p>Хууль зүйн болон нийтлэг бусад асуудлаар тусгай зөвшөөрөл олгох 13 төрлийн зөвшөөрлийг жагсааж өгчээ. Эдгээрээс зөвшөөрөл олгох процессыг хуулиар зохицуулсан 1, журмаар зохицуулагдсан 12 тусгай зөвшөөрөл байна. Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлөөс 2 зөвшөөрөл нь цахимжиж, 11 зөвшөөрөл цахимжаагүй байна.</p> <p>Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлийг нэг бүрчлэн шалгаж үзэхэд салбарын тусгайлсан хуульд зөвшөөрөл авахаар хуульчлагдаагүй байхад Зөвшөөрлийн тухай хуульд зөвшөөрлийн төрөл болон хуульчлагдсан байна. Тухайлбал, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1.11.2 болон Галт зэвсгийн тухай хуулийн 11.2, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 11.5 болон Галт зэвсгийн тухай хуулийн 16.1 байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангиллыг дахин тодорхойлж, нэр томъёог жигдлэн хуульчлах; ❖ Тухайн тусгай зөвшөөрөл нь байх шаардлагатай эсэхэд хяналт шинжилгээ хийх; ❖ Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлийг олгох процессын журмыг салбарын хуулиудад нь тусгаж оруулах; ❖ Тусгай зөвшөөрлийг бүрэн цахимжуулах.
12	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийн чиглэл	<p>Энэ төрлийн чиглэлээр олгох нийт 14 төрлийн тусгай зөвшөөрлийг жагсааж өгсөн. Үүнээс тусгай зөвшөөрөл олгох процессыг тус тусын хуульд нь тусгаж процессжуулж өгсөн 12, жармаар зохицуулсан 1, хууль болон журмаар зөвшөөрөл олгох процессыг тодорхойлоогүй 1 тусгай зөвшөөрөл байна. Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлөөс 13 зөвшөөрөл нь цахимжиж, 1 зөвшөөрөл цахимжаагүй байна.</p> <p>Харьцангуй сүүлд батлагдсан хуулиуд нь өөртөө тусгай зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох процессын журмыг тусгаж өгсөн нийтлэг дүр зураг ажиглагдаж байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийг бүрэн цахимжуулах;

13	Эрүүл мэндийн чиглэлээр доор дурдсан үйл ажиллагаа	<p>Эрүүл мэндийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахад олгох 17 тусгай зөвшөөрлийг хуульд жагсааж өгсөн байна. Тусгай зөвшөөрлүүдийг нэг бүрчлэн шалгаж үзэхэд тусгай зөвшөөрөл олгох процессыг хуулиар зохицуулсан 3, хууль болон журмаар давхар зохицуулагдсан 5, журмаар зохицуулагдсан 9 тусгай зөвшөөрөл байна. Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлөөс 16 зөвшөөрөл нь цахимжиж, 1 зөвшөөрөл цахимжаагүй байна. Түүнчлэн, Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1.13.18-т “Эм, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт эм, эмнэлгийн тоног төхөөрөмж, лабораторийн оношилгооны хэрэгсэл, эмнэлгийн хэрэглэгдэхүүн импортлох-ханган нийлүүлэх” тусгай зөвшөөрлийг бүхэлд нь олгож байх бөгөөд аж ахуйн нэгжүүд энэ тусгай зөвшөөрлөөс зөвхөн эмнэлгийн хэрэгсэл импортлох үйл ажиллагаа явуулж байхад, төрийн байгууллагаас бусад төрлийн үйл ажиллагааг нь явуулахыг шаардах, холбогдох тайлан нэхэх зэргээр хүндрэл учруулдаг байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангиллыг дахин тодорхойлж салгаж хуульчлах; ❖ Энэ төрлийн тусгай зөвшөөрлийг олгох процессын журмыг салбарын хуулиудад нь тусгаж оруулах; ❖ Тусгай зөвшөөрлийг бүрэн цахимжуулах.
14	Эрчим хүчний чиглэлээр доор дурдсан үйл ажиллагаа	<p>Эрчим хүчний чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахад олгох 34 төрлийн тусгай зөвшөөрлийг хуульд заасан байна. Тусгай зөвшөөрлүүдийг нэг бүрчлэн шалгаж үзэхэд тусгай зөвшөөрөл олгох процессыг хуулиар зохицуулсан 34 буюу бүх тусгай зөвшөөрөл хуульд заасан зохицуулалтын дагуу явагдаж байна. Цахимжилтын хувьд license.energy.gov.mn цахим хуудсаар дамжуулан энэ төрлийн бүх тусгай зөвшөөрлийг авах боломжтой байна.</p> <p>Уг салбарын тусгай зөвшөөрлүүдийг бүгдийг нь эрчим хүчний тухай хуулиар зохицуулсан ба олон тооны өөр өөр тусгай зөвшөөрлүүдэд нийтлэг нэг янзын баримт бичиг шаарддаг байдал ажиглагдаж байна. Өөрөөр хэлбэл зөвшөөрөл бүрт тавигдах шаардлагыг ялгамжтай тогтоож өгөх байдлаар сайжруулах шаардлагатай байна.</p> <p>Зөвлөмж болгох нь:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Тусгай зөвшөөрөлд тавигдах шаардлагыг ялгамжтай тодорхойлох; ❖ Хуульд заасан процессын шаардлагуудыг хянаж, тухай бүрийн онцлогт тааруулж хуульд тусгах.

Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдал, санхүүгийн тогтвортой байдал, нийтийн ашиг сонирхол, хүн амын эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд хохирол учруулж болзошгүй болон орчиндоо аюултай зарим төрлийн үйл ажиллагааг эрхлэх, байгалийн баялаг, төрийн нийтийн өмчийг хязгаартайгаар ашиглахад эрх бүхий этгээдээс зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгох, тэдгээрийн бүртгэл, хяналт, зөвшөөрлийн ангилал, жагсаалтыг тогтоохтой холбогдсон нийтлэг харилцааг зохицуулах зорилгоор Улсын Их Хурлаас 2022 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдөр Зөвшөөрлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийг баталж, Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуульд заасан 1000 гаруй төрлийн тусгай зөвшөөрлийн тоог 14 чиглэлийн салбарт **251** “тусгай зөвшөөрөл”, **130** “энгийн зөвшөөрөл”, нийт **381** төрлийн зөвшөөрөл болгон бууруулж хуульчилсан.

Зөвшөөрлийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойших хугацаанд нийт 16 зөвшөөрлөөр буюу боловсролын салбарт 4, байгаль орчны салбарт 3, банк, санхүүгийн салбарт 2, хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарт 2, батлан хамгаалах салбарт 2, хууль зүйн салбарт 1, аймаг, нийслэлийн засаг даргаас олгох 2 зөвшөөрөл тус тус нэмэгдсэн байна. Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 9.1 дүгээр зүйлд эрх бүхий этгээдийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, энэ хуульд өөрчлөлт оруулах үндэслэл, шаардлагыг тодорхойлох, зөвшөөрөл шинээр бий болгох, олгох үйл ажиллагаанд холбогдох санал, зөвлөмж гаргуулах чиг үүрэг бүхий төр, хувийн хэвшил, төрийн бус байгууллагын төлөөллөөс бүрдсэн орон тооны бус зөвлөл Ерөнхий сайдын дэргэд ажилладаг бөгөөд уг зөвлөлөөс зөвшөөрөл олгох зарим эрх бүхий байгууллагууд энэ процессыг алгасаж хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зөрчлүүд гаргаж байна.

Зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгохтой холбоотой харилцаа хуульчлагдсан болон захиргааны хэм хэмжээний акт, журмаар зохицуулж байгаа байдлыг судалж үзэхэд, нийт **251** тусгай зөвшөөрлөөс **89** тусгай зөвшөөрөлд хамаарах харилцаа нь эрх бүхий байгууллагаас батлагдсан захиргааны хэм хэмжээний акт, журмаар, **33** зөвшөөрөлд хамаарах харилцаа нь хууль болон захиргааны хэм хэмжээний акт, журмаар давхардсан байдлаар зохицуулагдаж байгааг дурджээ. Өөрөөр хэлбэл нийт **251** төрлийн тусгай зөвшөөрлийн **122** зөвшөөрөлд хамаарах харилцааг захиргааны хэм хэмжээний акт, журмаар зохицуулж байна гэсэн судалгааны дүн гарсны дагуу Зөвшөөрлийн зөвлөлөөс Зөвшөөрлийн

тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах, тус хуулийн зохицуулалтад салбарын хууль тогтоомж, журмуудыг нийцүүлэх чиглэлээр холбогдох дүгнэлт, зөвлөмжийг зөвшөөрөл олгох эрх бүхий байгууллагуудад хүргүүлсний дагуу эрх бүхий байгууллагуудаас нийт 60 гаруй захиргааны хэм хэмжээний актыг хүчингүй болгох, зарим зохицуулалтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах ажлыг хэрэгжүүлсэн.

Хууль тогтоомжид зөвшөөрөл гэж нэрлэгдээгүй боловч бизнесийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд шаарддаг, төрийн байгууллагаас олгодог баримт бичгүүдийг Төрийн хэмнэлт, бүтээмжийн зөвлөлөөс судалж үзэхэд Монгол Улсын хуулиудад бүртгэл 264, дүгнэлт 232, гэрчилгээ 132, магадлан итгэмжлэл 30, сертификат 9 байна гэсэн үр дүн гарч, зөвшөөрөл олгох процесстой адилхан процессыг бүрдүүлж байгаа нь Зөвшөөрлийн тухай хуульд заасан “Хүн, хуулийн этгээд хуулиар хориглосон, эсхүл энэ хуулийн 8.1, 8.2 дугаар зүйлд заасан тусгай болон энгийн зөвшөөрөлтэйгөөр эрхлэхээс бусад төрлийн үйл ажиллагааг хууль тогтоомжид нийцүүлэн чөлөөтэй эрхэлж болно.” гэж заасантай зөрчил үүсгэж байна.

Зөвшөөрөл олголтын процессыг хөнгөвчлөх хүрээнд олон улсын байгууллагаас хийсэн судалгааны тайлан, гадаадын зарим улсын зөвшөөрлийн харилцааг зохицуулж буй хууль, эрх зүйн зохицуулалт, туршлагыг судалж үзэхэд тусгай болон энгийн зөвшөөрлөөс гадна зөвшөөрөл олгох эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэл хүргүүлэх замаар тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх зүйн зохицуулалт үйлчилж байна. Тухайлбал, Бүгд Найрамдах Казахстан Улсын Зөвшөөрөл, мэдэгдлийн тухай хуульд нэг удаагийн шинжтэй, эхлэх, дуусах хугацаатай, ахуйн хэрэгцээнд зориулан хийх эрсдэлийн түвшин багатай зөвшөөрлийн шинжтэй үйл ажиллагааг мэдэгдлээр эрхлэх нийтлэг харилцааг тусгасан байна. Тус хуульд “Мэдэгдлээр эрхлэх үйл ажиллагаа” гэж төрийн байгууллагаас баталсан мэдэгдлийн хуудасны дагуу тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа эрхлэх”-ийг хэлэх ба тухайн байгууллагын цахим мэдээллийн санд мэдэгдэх хуудсыг байршуулж, хяналт тавих, шаардлагатай тохиолдолд магадлан шалгах ажиллагааг зохион байгуулах, эрсдэлийн үнэлгээ хийдэг байхаар хуульчилжээ. Иргэн, хуулийн этгээд мэдэгдлийн хуудсанд заасан хугацаанд үйл ажиллагаагаа эхлүүлж, дуусгавар болгох ба уг үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчил илэрсэн тохиолдолд холбогдох хуульд заасан хариуцлага хүлээдэг байна.

Иймд олон улсад хэрэглэгдэж байгаа мэдэгдлээр эрхлэх үйл ажиллагааны талаарх зохицуулалтыг бий болгож зарим төрлийн тусгай болон энгийн зөвшөөрлийг мэдэгдэл хүргүүлсний үндсэн дээр эрхлэх, тусгай зөвшөөрлийн төрөл ангиллыг дахин тодорхойлох, нэр томъёог жигдлэн хуульчлах, тодорхой төрлийн зөвшөөрөл олгох процессын журмыг салбарын хуулиудад тусгаж оруулах, зөвшөөрөл эзэмшигчид тавих явцын хяналтыг сайжруулах замаар Зөвшөөрлийн тухай хуульд нийцээгүй захиргааны хэм хэмжээний акт, журмаар зөвшөөрлийн харилцааг зохицуулж, зөвшөөрөл олголтын процессыг хүндрүүлж байгаа нөхцөлийг арилгах, цахимжилтыг сайжруулах, хуульд заасан хугацаанд түргэн шуурхай, хүндрэл чирэгдэлгүй зөвшөөрөл авах нөхцөлийг бүрдүүлэх, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад хүнд суртал, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэх нөхцөлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай болон холбогдох бусад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах шаардлагатай гэж үзэж байна.

Монгол Улсын хөгжлийн бодлогын баримт бичигт туссан зорилт арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, эдийн засагт нөлөөлж буй гадаад, дотоод хүчин зүйлсийг шийдвэрлэхийн тулд эдийн засгийг төрөлжүүлэх, бизнес эрхлэгчдийг дэмжсэн таатай орчныг бүрдүүлэх чухал болоод байна. Энэ хүрээнд аж ахуйн нэгжүүдийн зах зээлд нэвтрэхэд тулгардаг саад хоригийг арилгах, гарааны компаниудын бизнесийг дэмжих, экосистемийг бүрдүүлэх, зах зээлийн чөлөөт өрсөлдөөнийг дэмжихэд чиглэсэн эрх зүйн орчныг сайжруулах чиглэлээр бодлого, зохицуулалтын арга хэмжээг яаралтай авч хэрэгжүүлэх нь зүйтэй.

Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа нийт 933 (Эрх зүйн мэдээллийн нэгдсэн системд 2025.09.08-ны өдрийн байдлаар байршсан тоо) хуулиас аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх (бизнес, хөрөнгө оруулалт, худалдаа г.м)-тэй шууд болон шууд бус холбоотой харилцааг зохицуулсан ойролцоогоор 360 гаруй хууль үйлчилж байна. Эдгээр хууль нь тухайн салбарын харилцааг нарийвчлан зохицуулсан байх ба ингэхдээ аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх эрхийг хязгаарласан, хориглосон, нэмэлт шаардлага тавьсан, зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад байдлаар зөвшөөрөл авахыг шаардсан зэрэг зохицуулалтууд нэлээдгүй байна.

Иймд хуулиар хориглосноос бусад аж ахуйн үйл ажиллагааг чөлөөтэй эрхлэх, өмчийн халдашгүй байдлыг хангаж, аж ахуйн үйл ажиллагаанд оролцогчдын эрх тэгш

байдлыг хангах, гадаад, дотоодын зах зээлд чөлөөтэй оролцох нөхцөлийг бүрдүүлэх, аж ахуйн үйл ажиллагаа дахь төрийн оролцоог багасгах шаардлагатай байна.

Зөвшөөрлийн тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаварт хийсэн судалгааны тайланд үндэслэн Зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай болон холбогдох бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нийцүүлэн боловсруулж дараах харилцааг тусгасан болно:

-Зөвшөөрлийн эрсдэлийн түвшингөөс хамааруулан бага эрсдэлтэй үйл ажиллагаа, эсхүл нэг удаагийн шинжтэй, тодорхой хугацаанд эрхлэх, ахуйн хэрэгцээний зориулалтаар эрхлэх үйл ажиллагааг мэдэгдлээр эрхлэх;

-Мэдэгдлээр эрхлэх үйл ажиллагааны жагсаалтыг тодорхой болгох;

-Мэдэгдлээр эрхлэх үйл ажиллагааны хугацааг нэг жилээс дээшгүй байх;

-Мэдэгдэл хүлээн авах төрийн байгууллагын бүрэн эрх, мэдэгдлээр үйл ажиллагаа эрхлэх иргэн, хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг, хүлээх хариуцлага;

-Мэдэгдлээр эрхлэх үйл ажиллагааны журам, хяналт тавих зохицуулалт;

-Мэдэгдлийг нэмэх, задлах, хуваах, салгах, түүний хамрах хүрээг өргөжүүлэхийг хориглох зохицуулалт;

-Зөвшөөрлийн онцлогтой уялдуулан салбарын хуулиуд дахь зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгоход иргэн, хуулийн этгээдээс шаардах баримт бичиг, процессын журмыг тодорхой болгох;

-Зөвшөөрлийн тухай хуульд нийцээгүй салбарын хуулиудад тусгасан зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгохтой холбоотой эрх олгосон зохицуулалтыг хүчингүй болгох;

-Зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгох эрхийг мэргэжлийн холбоодод шилжүүлэх зохицуулалт;

-Практик шаардлагад тулгуурлан зарим төрлийн зөвшөөрөл олгох эрх бүхий этгээдийг өөрчлөх;

-Явцын хяналтаар зөвшөөрөл эзэмшигчийн үйл ажиллагаа доголдолгүй тохиолдолд шууд сунгадаг байх.

-Зөвшөөрөл гэж нэрлэгдээгүй боловч бизнесийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд шаарддаг, төрийн байгууллагаас олгодог баримт бичгүүдийг цэгцлэх, багасгах, эрх зүйн зохицуулалтыг ойлгомжтой болгох зэрэг болно.

Зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай болон холбогдох бусад хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар дараах үр дагавар бий болно:

-Бизнес эрхлэх таатай орчин бүрдэж, зөвшөөрөлтэй холбоотой авлига, хүнд суртал, албан тушаалтны үйл ажиллагаанаас хамааралтай байдлыг багасгана;

-Иргэн, хуулийн этгээдийн аж ахуйн үйл ажиллагаа дахь төрийн оролцоог бууруулж, төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн хөгжүүлэх, өрсөлдөөнт, чөлөөт зах зээлийн эдийн засгийг бүрдүүлж, аж ахуй эрхлэгчдийн эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах суурь зарчим, зохицуулалтыг бий болгоно;

-Зах зээлийн өрсөлдөөн, хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжиж, төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ;

-Зөвшөөрөл олгох, сунгахтай холбоотой шаардах баримт бичгийн тоо, шат дамжлагыг багасгана;

-Зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгох үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулан зөвшөөрлийн процессыг хялбаршуулж, цаг хугацаа, зардлыг хэмнэж, төрийн үйлчилгээг түргэн, шуурхай хүргэнэ;

-Ил тод байдал, олон нийтийн оролцоо, хяналт нэмэгдэнэ;

-Дотоодын болон гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуульд нийцүүлэн боловсруулах бөгөөд хуулийн төсөлтэй холбогдуулан Авто замын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Автотээврийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Агаарын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Амьтны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Аудитын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Байгалийн ургамлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Банкны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Барилгын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Боловсролын ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Гаалийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуульд өөрчлөлт

оруулах тухай, Газрын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Газрын тосны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Газрын тосны бүтээгдэхүүний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Газрын хэвлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Галт зэвсгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Гамшгаас хамгаалах тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Генетик нөөцийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Геодези, зураг зүйн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Гэрийн тэжээвэр амьтны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Гэрээт харуул хамгаалалтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Даатгалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Зар сурталчилгааны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд нэмэлт, оруулах тухай, Зөрчлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Зээлийн мэдээллийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Кадастрын зураглал ба газрын кадастрын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Малын генетик нөөцийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Мал амьтны тэжээлийн нэмэлтийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын эргэлтэд хяналт тавих тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Монгол Улсын хилийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Мөнгөн зээлийн үйл ажиллагааг зохицуулах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Мэргэжлийн нэгдсэн холбооны эрх зүйн байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Нийгмийн халамжийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Нотариатын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Ойн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Оюуны өмчийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Өмгөөллийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Өргөн нэвтрүүлгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Радио долгионы тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих, архи дан согтуурахтай тэмцэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Тамхины хяналтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Таримал ургамлын үр, сортын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Татварын ерөнхий хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Татварын мэргэшсэн зөвлөх үйлчилгээний тухай хуульд

өөрчлөлт оруулах тухай, Төмөр замын тээврийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн эргэлтэд хяналт тавих тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Усан замын тээврийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Усны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Ургамлын эрүүл мэнд, ургамал хамгааллын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Хадгаламж, зээлийн хоршооны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хог хаягдлын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Ховордсон амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай эд зүйлийн гадаад худалдааг зохицуулах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Хот байгуулалтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хот, суурин ус хангамж, ариутгах татуургын ашиглалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хөрөнгийн үнэлгээний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хөрөнгө оруулалтын сангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хувийн хамгаалалтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хувиргасан амьд организмын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Хүүхэд асрах үйлчилгээний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Харилцаа холбооны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Цөмийн энергийн тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай, Чөлөөт бүсийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Шуудангийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Шүүх шинжилгээний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Эрүүл мэндийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Эрчим хүчний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, зэрэг хуулийн төсүүдийг хамтад нь боловсруулна.